

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par Komisijas Paziņojumu par vispārējo pieeju pasažieru datu reģistra (PDR) datu nosūtīšanai trešām valstīm

(2010/C 357/02)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 16. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti⁽¹⁾,

ņemot vērā lūgumu sniegt atzinumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti, un jo īpaši tās 41. pantu⁽²⁾,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

I. IEVADS

1. Apspriešanās ar EDAU

1. Komisija 2010. gada 21. septembrī pieņēma Paziņojumu par vispārējo pieeju pasažieru datu reģistra (PDR) datu nosūtīšanai trešām valstīm⁽³⁾. Paziņojums tajā pašā dienā tika nosūtīts EDAU, lai saņemtu atzinumu.

2. EDAU atzinīgi novērtē fakto, ka Komisija ar to apspriedās. Jau pirms paziņojuma apstiprināšanas EDAU bija dota iespēja sniegt neoficiālas piezīmes. Dažas no šīm piezīmēm ir ņemtas vērā dokumenta galīgajā redakcijā, bet pārējie punkti joprojām izraisa bažas attiecībā uz datu aizsardzību.

2. Priekšlikuma pamatinformācija

3. Komisijas paziņojumā piedāvātās vispārējās pieejas PDR jautājumiem mērķis ir nodrošināt saskaņīgu regulējumu PDR datu nosūtīšanai trešām valstīm. Papildus nepiecieša-

mībai ieviest tiesisko noteiktību, kas izklāstīta paziņojumā, šo saskaņoto pieeju ir stingri atbalstījis arī Eiropas Parlaments, kam jaunajā institucionālajā regulējumā ir uzticētas tiesības ratificēt PDR nolīgumus ar trešām valstīm⁽⁴⁾.

4. Paziņojumu papildina ieteikumi par sarunām ar konkrētām trešām valstīm attiecībā uz PDR nolīgumiem. Šie ieteikumi ir ierobežotas pieejamības dokumenti un netiek analizēti šajā atzinumā. Tomēr II nodaļā ir izteiktas piezīmes par saistību starp vispārīgo paziņojumu un šiem ieteikumiem.

5. Papildus vispārējai pieejai attiecībā uz PDR datu nosūtīšanu trešām valstīm Komisija gatavo arī grozījumus pieejai pasažieru datu reģistram Eiropas Savienībā. Iepriekš priekšlikums par šādu ES regulējumu tika aktīvi apspriests Padomē saistībā ar agrāko trešo pilāru pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā⁽⁵⁾. Šīs diskusijas nebeidzās ar vienprātīgu lēmumu par vairākiem būtiskiem PDR sistēmas elementiem, piemēram, par minētās sistēmas ietvaros izveidotās datubāzes izmantošanu. Pēc tam Stokholmas programma aicināja Komisiju iesniegt jaunu priekšlikumu, bet tā neizskatīja minētā priekšlikuma būtiskos elementus. 2011. gada sākumā ir gaidāms direktīvas projekts par Eiropas Savienības PDR sistēmu.

6. Šis atzinums pievēršas tikai Komisijas paziņojumam. Pirmajā daļā paziņojums ir analizēts saistībā ar jaunākajiem notikumiem datu aizsardzības jomā, otrajā daļā izskatīta PDR sistēmas leģitimitāte, bet trešajā daļā uzmanība pievērsta konkrētiem datu aizsardzības jautājumiem šajā paziņojumā.

⁽⁴⁾ Nolīgumi ir parakstīti ar:

— Amerikas Savienotajām Valstīm – Nolīgums starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm par gaisa pārvadātāju veikto pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Amerikas Savienoto Valstu Iekšzemes drošības departamentam (IDD) (2007. gada PDR nolīgums) (OV L 204, 4.8.2007., 18. lpp.),

— Kanādu – Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Kanādas valdību par papildu informācijas par pasažieri un pasažieru datu reģistra datu apstrādi (OV L 82, 21.3.2006., 15. lpp.),

— Austrāliju – Nolīgums starp Eiropas Savienību un Austrāliju par gaisa pārvadātāju veikto Eiropas Savienības pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Austrālijas muitas dienestam (OV L 213, 8.8.2008., 49.–57. lpp.).

⁽⁵⁾ Komisija 2007. gada 6. novembrī pieņēma Priekšlikumu Padomes pamatlēmumam par pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu tiesībaizsardzības mērķiem (COM(2007) 654 galīgā redakcija). EDAU sniedza savu atzinumu par šo priekšlikumu 2007. gada 20. decembrī (OV C 110, 1.5.2008., 1. lpp.).

⁽¹⁾ OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

⁽³⁾ COM(2010) 492 galīgā redakcija.

II. PRIEKŠLIKUMA ANALĪZE

1. Vispārīgi apsvērumi

7. EDAU atzinīgi novērtē paziņojuma horizontālo stratēģiju, ņemot vērā Eiropas Parlamenta nesen izteiktos lūgumus rūpīgi izanalizēt un sagatavot saskaņotu viedokli par esošajām un paredzamajām PDR sistēmām. Stingri jāatbalsta mērķis visām šīm sistēmām piemērot augstu un saskaņotu aizsardzības līmeni.
8. Tomēr EDAU apšaubā vispārējo laika grafiku dažādajām iniciatīvām, kas tieši vai netieši saistītas ar PDR datu apstrādi.
9. Kaut arī paziņojumā ir minēti starptautiski nolīgumi par PDR sistēmām un iniciatīva par ES izcelsmes PDR, paziņojumā piedāvātie standarti attiecas tikai uz starptautiskajiem nolīgumiem. ES regulējums tiks apspriests un izstrādāts vēlāk.
10. Pēc EDAU domām, loģiskāka un piemērotāka būtu tāda darba kārtība, kas ietvertu arī padziļinātas pārdomas par iespējamo ES sistēmu, tostarp datu aizsardzības aizsargpasākumiem, kas atbilst ES tiesiskajam regulējumam, un uz šā pamata būtu jāizstrādā nostāja attiecībā uz nolīgumiem ar trešām valstīm.
11. EDAU arī atzīmē aizsākto darbu saistībā ar ES un ASV vispārējo nolīgumu par datu apmaiņu tiesībaizsardzības mērķiem⁽¹⁾, kura nolūks ir iedibināt principu kopumu, kas garantētu augstu personas datu aizsardzības līmeni kā priekšnoteikumu šādu datu apmaiņai ar ASV. ES un ASV sarunu rezultātam ir jābūt pamatam, uz kā balstītos turpmākie divpusējie nolīgumi, ko noslēgs ES un tās dalībvalstis, tostarp PDR nolīgums starp ES un ASV.
12. Cits aspekts, kas jāņem vērā šajā jautājumā, ir Komisijas pašlaik veiktā ES datu aizsardzības regulējuma vispārējais novērtējums, lai sniegtu paziņojumu pirms 2010. gada beigām, kam 2011. gada gaitā sekos jauna tiesiskā regulējuma priekšlikums⁽²⁾. Šis pārskatīšanas process norit "pēc Lisabonas" ietvaros, kam ir tieša ietekme uz datu aizsardzības principu horizontālu piemērošanu agrākajiem ES pilāriem, tostarp policijas un tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās.
13. Lai nodrošinātu konsekvenci, ES ir jāvienojas par iekšējiem instrumentiem, un, pamatojoties uz šiem iekšējiem instrumentiem, tai ir jāapspiež nolīgumi ar trešām valstīm. Tādēļ vispārējā darba kārtībā uzmanība vispirms ir jāvērs uz vispārējo ES datu aizsardzības regulējumu, pēc tam uz iespējamo vajadzību izveidot ES PDR sistēmu, un visbeidzot – uz nosacījumiem datu apmaiņai ar trešām valstīm, pamatojoties uz atjaunināto ES regulējumu. Šajā posmā ir jāņem vērā arī aizsargpasākumi, kas paredzēti turpmākajā ES un ASV nolīgumā, izvirzot nosacījumus PDR datu pārsūtīšanai trešām valstīm.
14. EDAU ir pārliecināts, ka dažādu procedūras un politisko iemeslu dēļ šī ideālā kārtība praksē netiek ievērota. Tomēr tas uzskata, ka loģisku, uz kuras ir balstīti šie dažādie soļi, būtu jāpatur prātā daudzajām iesaistītajām personām Komisijā, Padomē un Eiropas Parlamentā. Tā kā notikumi attiecībā uz ES regulējumu un ES un ASV sarunām, attīstās paralēli, ir pienācīgi jāņem vērā minētā vajadzība nodrošināt konsekvenci un saskaņot viedokļus par datu aizsardzības aizsargpasākumiem Eiropas Savienībā un saistībā ar datu pārsūtīšanu. Konkrētāk, tas nozīmētu, ka:
- tiek ņemti vērā ietekmes novērtējuma rezultāti attiecībā uz ES izcelsmes PDR pirms jebkādu PDR sarunu pabeigšanas ar trešām valstīm,
 - tiek nodrošināta tās pieredzes izmantošana, kas iegūta, pārskatot pašreizējos PDR mehānismus,
 - un attiecībā uz sarunām ar ASV – PDR sarunas tiek saistītas ar sarunām par vispārējo nolīgumu par datu apmaiņu tiesībaizsardzības mērķiem. Tas ir vienīgais veids, kā nodrošināt konsekventus aizsargpasākumus abos nolīgumos.
15. Visbeidzot EDAU pievērš uzmanību jautājumam par saistību starp paziņojumu un Komisijas sagatavotajām vadlīnijām. Problēma ir saistīta ar to, cik lielā mērā precīzi aizsargpasākumi un nosacījumi ir jānorāda paziņojumā izstrādātajos standartos vai vadlīnijās, kas paredzētas katrai valstij – ja vispārējais mērķis ir saskaņot nosacījumus PDR datu apstrādei un apmaiņai, EDAU uzskata, ka rīcības brīvībai attiecībā uz katru starptautisko nolīgumu ir jābūt iespējami nelielai un standartos jāiekļauj precīzs regulējums. Standartiem ir reāli jāietekmē nolīgumu saturs. Vairākas turpmāk sniegtās piezīmes apliecina vajadzību pēc papildu precizējumiem šajā jautājumā.

⁽¹⁾ Skatīt jo īpaši tās apspriešanas materiālus, ko Komisija izsludināja 2010. gada janvārī attiecībā uz turpmāko Eiropas Savienības (ES) un Amerikas Savienoto Valstu (ASV) starptautisko nolīgumu par personas datu aizsardzību un informācijas apmaiņu tiesībaizsardzības mērķiem, kā arī 29. panta darba grupas un EDAU piezīmes, kas atrodamas vietnē: http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/news_consulting_0005_en.htm

⁽²⁾ Komisija ir uzsākusi pašreizējā tiesiskā regulējuma pārskatīšanas procesu, kas sākās ar augsta līmeņa konferenci 2009. gada maijā. Tai sekoja sabiedriskā apspriešana, kas ilga līdz 2009. gada nogalei, un apspriešanās sanāksmes ar vairākām iesaistītajām personām 2010. gada jūlijā. 29. panta darba grupas ieguldījums, kura izstrādē aktīvi piedalījās EDAU, ir atrodams šādā saitē: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/index_en.htm#general_issues

2. Sistēmas legītimitāte

16. EDAU, tāpat kā 29. panta darba grupa, daudzos atzinumos⁽¹⁾ jau ir uzstājis uz vajadzību nepārprotami pamatot PDR sistēmu izstrādi gan Eiropas Savienībā, gan datu apmaiņas nolūkā ar trešām valstīm. Pasākumu veikšanas nepieciešamība ir jānosaka un jāpamato ar konkrētiem pierādījumiem, un tā pēc tam ir jānovērtē un jāaskaņo ar ieviešanas pakāpi personu privātajā dzīvē, lai nodrošinātu samērīgu un iespējami mazāk agresīvu rezultātu. Pats fakts vien, ka neseno tehnoloģisko sasniegumu rezultātā ir iespējams piekļūt šiem datiem un analizēt tos, kā norādīts paziņojuma 2.2. punkta beigās, nepamato tādas sistēmas izstrādi, kuras mērķis ir visu ceļotāju pārbaudīšana. Citiem vārdiem sakot – līdzekļu pieejamība nedrīkst attaisnot to izmantošanu.
17. Kā paskaidrots turpmāk, EDAU uzskata, ka masveida datu pārsūtīšana par nevainīgiem cilvēkiem riska novērtējuma nolūkiem izraisa nopietnas samērīguma problēmas. EDAU jo īpaši apšauba PDR datu proaktīvu izmantošanu. Ja datu izmantošana "pēc notikuma" neizraisa būtiskas problēmas, ciktāl tā ir jau izdarīta nozieguma izmeklēšanas daļa, daudz kritiskāk ir vērtējama datu izmantošana reālajā laikā un proaktīvi.
18. Saskaņā ar paziņojuma redakciju pat "reālajā laikā" PDR dati tiks "izmantoti, lai novērstu noziegumu, izsekotu vai arestētu personas pirms nozieguma izdarīšanas", balstoties uz "iepriekš noteiktiem, uz faktiem balstītiem riska indikatoriem"⁽²⁾. Galvenā doma par pasākumu veikšanu pret personām pirms nozieguma izdarīšanas, pamatojoties uz riska indikatoriem, pēc EDAU domām, ir proaktīvs pasākums, kura izmantošanu tiesībsargsardzības mērķiem parasti stingri definē un ierobežo.
19. Turklāt nav pietiekami izstrādāts ne riska indikatoru jēdziens, ne arī "risku novērtējuma" jēdziens, un šis pēdējais ir viegli sajaucams ar "profilēšanas" jēdzienu. Minēto līdzīgumu pat vēl pastiprina iecerētais mērķis, kas paredz izveidot "uz faktiem balstītus ceļošanas un uzvedības modeļus". EDAU apšauba saistību starp sākotnējiem faktiem un modeļiem, kas izsecināti no šiem faktiem. Procesā mērķis ir piemērot personai riska novērtējumu – un varbūt arī piespiedu pasākumus – balstoties uz faktiem, kas nav saistīti ar šo personu. Kā jau norādīts EDAU iepriekšējā atzinumā par priekšlikumu attiecībā uz ES izcelsmes PDR, EDAU visvairāk ir norūpējies par to, ka "lēmumus par

cilvēkiem pieņems, par pamatu ņemot uzvedības modeļus un kritērijus, kas būs noteikti, izmantojot vispārīgus datus par pasažieriem. Līdz ar to lēmumus par kādu cilvēku var pieņemt, par atsauci (vismaz daļēji) izmantojot uzvedības modeļus, kas ir iegūti no citu personu datiem. Tātad lēmumus pieņems saistībā ar abstraktu kontekstu, un tas var nozīmīgi ietekmēt datu subjektus. Cilvēkiem ir ļoti grūti pasargāt sevi no tādiem lēmumiem"⁽³⁾.

20. Tādēļ šādu paņēmieni plaša izmantošana, paredzot visu pasažieru pārbaudes, izraisa nopietnas pārdomas par atbilstību privātuma un datu aizsardzības pamatprincipiem, tostarp tiem, kas noteikti ECHR 8. pantā, hartas 7. un 8. pantā un LESD 16. pantā.
21. Pieņemot jebkuru lēmumu par PDR sistēmu legītimitāti, ir jāņem vērā tie elementi, kuri jāanalizē un jāizstrādā ietekmes novērtējumā, kas jāveic ES izcelsmes PDR projektā. Jāsagatavo konkrēta darba kārtība, lai varētu rūpīgi apsvērt šā ietekmes novērtējuma rezultātus, gatavojot vispārējās prasības PDR sistēmām.

3. Piedāvāto standartu saturs

22. Neskarot iepriekš izteiktās pamata piezīmes par PDR sistēmu legītimitāti, EDAU atzinīgi novērtē garo standartu sarakstu, ko acīmredzami ir iedvesmojuši ES datu aizsardzības principi, kuram vairākos aspektos ir jāstiprina konkrētajos nolīgumos paredzētā datu aizsardzība. Turpmāk tiks analizēta šo standartu pievienotā vērtība un izskatīti tajos atklātie trūkumi.

Jebkura nolīguma atbilstīgums un saistošais raksturs

23. No paziņojuma teksta EDAU izprot, ka atbilstīguma novērtējumu var balstīt uz vispārīgo datu aizsardzības regulējumu saņēmējā valstī vai pēc konteksta atkarībā no tajā starptautiskajā nolīgumā paredzētajām juridiskajām saistībām, kas regulē personas datu apstrādi. Ņemot vērā starptautisko nolīgumu noteicošo nozīmi saistībā ar atbilstīguma novērtējumiem, EDAU uzsver to, cik vajadzīgs ir nepārprotami noteikt šo nolīgumu saistošo raksturu visām iesaistītajām personām, un tas ir pārliecināts, ka tas ir jāpapildina ar precīzi formulētu norādi, ka nolīgumiem ir jānodrošina datu subjektiem tieši izmantojamās tiesības. EDAU uzskata, ka minētie elementi ir būtisks atbilstīguma novērtējuma aspekts.

Piemērošanas joma un mērķis

24. Pirmie divi punkti principu sarakstā attiecas uz mērķa ierobežojumu. Pirmajā punktā ar apakšvirsrakstu "datu

⁽¹⁾ EDAU 2007. gada 20. decembra atzinums saistībā ar ierosināto Padomes Pamatlēmumu par pasažieru datu reģistra (PDR) izmantošanu tiesībsargsardzības mērķiem, OV C 110, 1.5.2008., 1. lpp. 29. panta darba grupas atzinumi ir pieejami šādā vietnē: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/index_en.htm#data_transfers

⁽²⁾ Paziņojuma 4. lappuse, 2.1. punkts.

⁽³⁾ EDAU 2007. gada 20. decembra atzinums saistībā ar ierosināto Padomes Pamatlēmumu par pasažieru datu reģistra (PDR) izmantošanu tiesībsargsardzības mērķiem, OV C 110, 1.5.2008., 4. lpp.

izmantošana” ir minēti tiesībsardzības un drošības mērķi, un turpmāk ir runāts par terorismu un citiem smagiem starptautiskiem noziegumiem, pamatojoties uz attiecīgajos ES instrumentos noteikto “pieeju” jēdzienu definēšanai. EDAU apšauba šo formulējumu, saskaņā ar kuru var saprast, ka nākotnes nolīgumiem nebūtu precīzi jābalstās uz šīm definīcijām, bet tikai jāņem tās par paraugu. Tiesiskās skaidrības nolūkā ir būtiski, lai terorisms un smagi starptautiski noziegumi tiktu precīzi definēti un paziņojumā minētie ES instrumenti tiktu apzināti. Turklāt EDAU atgādina, ka pirms dažādu noziegumu veidu iekļaušanas PDR sistēmā ir jāievēro priekšnosacījums, ka tiem ir jāiztur nepieciešamības un proporcionālītātes pārbaudes.

25. Šķiet, ka otrais punkts vairāk attiecas uz jomu (savākto datu veidu), nekā uz mērķa principu. EDAU norāda, ka paziņojumā nav iekļauts to datu saraksts, kurus var pārsūtīt, jo apmaināmo datu kategorijas var noteikt katrā konkrētā nolīgumā. Lai nepieļautu atkāpes un datu kategoriju neproporcionālu iekļaušanu dažos nolīgumos ar trešām valstīm, EDAU uzskata, ka standartiem ir jāpievieno kopīgs un izsmelošs datu kategoriju saraksts, ievērojot datu apmaiņas mērķi. Šajā jautājumā tas atsaucas uz 29. panta darba grupas atzinumiem, kas norāda, kuras datu kategorijas būtu pieļaujams apmainīt, bet kurām apmaiņa ir uzskatāma par pārmērīgu datu subjektu pamattiesību dēļ⁽¹⁾. Un, proti, izslēdzamo datu kategorijas ir tās, ko var uzskatīt par sensitīviem datiem – un ko aizsargā Direktīvas 95/46/EK 8. pants, SSR/SSI (īpaša dienesta pieprasījuma/ informācijas) dati, OSI (citas ar dienestu saistītas informācijas) dati, atvērtie jeb brīvā teksta lauki (piemēram, lauks “Vispārīgas piezīmes”, kurā var parādīties sensitīva rakstura dati) un informācija par bieži lidojošām personām, kā arī “dati par uzvedību”.

Sensitīvi dati

26. Paziņojumā norādīts, ka sensitīvus datus neizmanto, izņemot ārkārtas apstākļos. EDAU izsaka nožēlu par šo izņēmumu. Tas uzskata, ka izņēmuma nosacījumi ir pārāk plaši un nesniedz nekādas garantijas – datu izmantošana atkarībā no konkrētā gadījuma ir minēta tikai kā piemērs; turklāt mērķa ierobežojumam ir jābūt vispārīgam principam, ko piemēro jebkurai PDR datu apstrādei, nevis tikai garantijai, ko piemēro sensitīviem datiem. EDAU uzskata, ka sensitīvu datu apstrādes pieļaušana pat tikai nedaudzos gadījumos pielīdzinātu aizsardzības līmeni visās PDR sistēmās tādai sistēmai, kurā dati tiek vismazāk aizsargāti, nevis tai, kurā ir vislabākā datu aizsardzība. Tādēļ tas aicina sensitīvu datu apstrādi izslēgt pilnībā, nosakot to par principu.

⁽¹⁾ 2003. gada 23. jūnija atzinums par Amerikas Savienotajās Valstīs nodrošināto aizsardzības līmeni attiecībā uz pasažieru datu pārsūtīšanu, WP78. Šis atzinums un turpmākie darba grupas atzinumi par minēto jautājumu ir pieejami vietnē: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/index_en.htm#data_transfers

Datu drošība

27. Var uzskatīt, ka vispārīgais drošības pienākums paziņojumā ir izstrādāts apmierinošā līmenī. Tomēr EDAU uzskata, ka to var papildināt ar savstarpējas informēšanas pienākumu gadījumos, kad drošība tiek pārkāpta – saņēmēji būtu atbildīgi par sadarbības partneru informēšanu gadījumos, kad viņu saņemtie dati tiek nelikumīgi izpausti. Tas sekmētu atbildīguma uzlabošanu drošas datu apstrādes nolūkā.

Izpildes panākšana

28. EDAU atbalsta paziņojumā paredzēto kontroles sistēmu, tostarp uzraudzības un atbildības pasākumus. Stingri tiek atbalstītas arī katras personas tiesības uz kompensāciju, ko iegūst administratīvā un tiesas ceļā. Attiecībā uz piekļuves tiesībām EDAU izprot, ka nav iespējams paredzēt nekādu ierobežojumu, un tas ir apsveicami. Ja ierobežošana ir nepieciešama izņēmuma gadījumos, standartos ir nepārprotami jānosaka precīzs tās apjoms un vajadzīgie aizsargpasākumi, tostarp jo īpaši netiešās piekļuves tiesības.

Datu tālāka pārsūtīšana

29. EDAU ir apmierināts ar datu tālākas pārsūtīšanas ierobežošanu katrā atsevišķā gadījumā neatkarīgi no tā, vai tos pārsūta citām valsts iestādēm vai trešām valstīm. Tas uzskata, ka papildus šim principam mērķa ierobežojums, ko piemēro datu pārsūtīšanai uz trešām valstīm, ir jāpieņem arī pārsūtīšanai trešajā valstī citām valsts iestādēm. Tas novērstu PDR datu jebkādu turpmāku izmantošanu vai salīdzināšanu ar informāciju, kas apstrādāta citiem nolūkiem. EDAU ir īpaši norūpējies par risku, ka dati tiks salīdzināti ar informāciju, kas iegūta no citām datubāzēm, piemēram, ASV gadījumā no ESTA. Tas atgādina neseno ASV lēmumu iekasēt maksu par ESTA rezultātiem, apkopojot ceļotāju kredītkaršu informāciju. EDAU aicina noteikt nepārprotamu ierobežojumu, lai novērstu nevēlamu informācijas salīdzināšanu, pārsniedzot PDR nolīguma robežas.

Datu saglabāšana

30. Datu saglabāšanas periods nav efektīvi saskaņots. EDAU atzīst, ka būtībā PDR dati ir jāizdzēš, ja kontroles pasākumi, kas veikti saistībā ar datu pārsūtīšanu, nav rosinājuši nekādu izpildes darbību. Ja valsts apstākļi pamato vajadzību ierobežotu laika posmu uzglabāt informāciju, EDAU uzskata, ka maksimālais saglabāšanas periods ir jāparedz standartos. Turklāt ir jānostiprina princips par amatpersonu piekļuves

tiesību ierobežošanu laika ziņā, un datu pakāpeniska anonimizēšana ir jāuzskata par pienākumu, nevis izņēmuma gadījumu.

Datu nosūtīšanas metodes

31. EDAU atbalsta kārtību, ka PDR datu nosūtīšanā ir izmantojama tikai *push* sistēma. Tas aicina ieviest konkrētas garantijas, kas nodrošinātu, ka *push* patiesi ir vienīgā sistēma, ko izmanto praksē. Pieredze un inspekcijas, ko veikušas datu aizsardzības iestādes, patiesi apliecina, ka neatkarīgi no jau spēkā esošajos nolīgumos ietvertajiem pienākumiem, jo īpaši attiecībā uz "ASV PDR", *pull* metodi joprojām izmanto, un paralēli "push" metodei ASV iestādēm ir plašāka piekļuve PDR datiem ar datorizēto rezervācijas sistēmu starpniecību. Jāveic tiesiski un tehniski pasākumi, lai novērstu jebkādu *push* sistēmas apiešanu.
32. Jānosaka ("pamatots") datu nosūtīšanas biežums ar gaisa satiksmi un maksimālais nosūtīšanas gadījumu skaits. Par šā uzdevuma kritēriju jāizmanto esošās sistēmas, kas paredz privātam atbilstošākos noteikumus.

Visaptveroši principi

33. EDAU arī aicina konkrētāk precizēt būtiskos elementus PDR nolīgumu izpildē. Horizontālā perspektīvā ir papildus jādefinē arī nolīgumu darbības ilgums ("uz noteiktu laiku", "pēc vajadzības") un to pārskatīšanas kārtība ("periodiski"). Jo īpaši varētu precizēt kopīgi veiktās pārskatīšanas periodiskumu, kā arī paredzēt pienākumu veikt pirmo pārskatīšanu konkrētā termiņā pēc nolīgumu stāšanās spēkā – kā maksimālo var noteikt trīs gadu termiņu.

III. SECINĀJUMI

34. EDAU atzinīgi novērtē horizontālo pieeju, ko Komisija paredzējusi savā paziņojumā. Tas ir būtisks solis virzienā uz PDR datu apmaiņas visaptverošu regulējumu. Tomēr šo vispārējo augsto novērtējumu mazina dažas būtiskas problēmas.

35. PDR sistēmas, kas izklāstītas paziņojumā, *per se* neiztur nepieciešamības un proporcionālitates pārbaudes, kas minētas šajā EDAU atzinumā un tā iepriekšējos atzinumos, kā arī 29. panta darba grupas atzinumos. Lai personas datu vākšanas un apstrādes nosacījumi būtu pieņemami, tie ir būtiski jāierobežo. EDAU ir īpaši norūpējies par PDR sistēmu izmantošanu riska novērtēšanā vai profilēšanā.
36. Izstrādājot PDR standartus, ir jāņem vērā vispārīgais datu aizsardzības regulējums un saistītie likumdošanas pasākumi Eiropas Savienībā, kā arī sarunas par datu apmaiņas nolīgumiem vispārīgākā līmenī, jo īpaši ar ASV. Jānodrošina, lai turpmākajā PDR nolīgumā ar Amerikas Savienotajām Valstīm tiktu ņemts vērā vispārīgais nolīgums par datu aizsardzību, kas noslēgts ar ASV. PDR nolīgumi ar citām trešām valstīm arī ir jāaskaņo ar šo pieeju.
37. Jebkurā nolīgumā ar trešām valstīm ir būtiski ņemt vērā jaunās datu aizsardzības prasības, kas tiek izstrādātas "pēc Lisabonas" institucionālajā regulējumā.
38. EDAU arī aicina vispārējā pieejā ievērot lielāku precizitāti attiecībā uz minimālajiem aizsargpasākumiem, ko piemēro visiem nolīgumiem – jo īpaši ir jāpiemēro stingrāki nosacījumi sensitīvu datu apstrādei, mērķa ierobežojuma principam, nosacījumiem datu tālākai nosūtīšanai un datu saglabāšanai.
39. Visbeidzot EDAU uzstāj, ka jebkuram nolīgumam ir jānodrošina datu subjektiem tieši izmantojamas tiesības. Izpildes procedūru efektivitāte – gan no datu subjektu, gan uzraudzības iestāžu puses – ir būtisks nosacījums jebkura nolīguma atbilstības novērtēšanā.

Briselē, 2010. gada 19. oktobrī

Peter HUSTINX

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs